

HOGYAN LEGYÜNK KÍVÁNCSIAK?

Munkafüzet diákoknak a Manush Alapítvány
*„A médiaismeret tantárgy alkalmazása
a hátrányos helyzetű diákok képességfejlesztésében”*
című pedagógus-továbbképzési programjához

Budapest, 2008

A MANUSH ALAPÍTVÁNY megbízásából
a munkafüzet feladatait írta:

I. fejezet

Kárpáti Ildikó

II. fejezet

Józsa Márta

Szerkesztette:

Singer Péter

Lektorálta:

Mayer József

A kiadvány a Svájci Nagykövetség támogatásával
Bőni Gina ötlete alapján készült.

2. javított kiadás

ISBN 978 963 06 5209 4

TARTALOMJEGYZÉK

I. fejezet

Hogyan használd ezt a füzetet?	5
A sajtó	7
A rádió	18
A televízió	22
Az internet	28
Jellegzetes médiaszövegek	32

II. fejezet

Olvasmányok	36
-------------------	----

I.

HOGYAN HASZNÁLD EZT A FÜZETET?

Ebben a füzetben a mozgókép-kultúra és médiaismeret című tantárgy tanulásával kapcsolatos feladatokat találsz. A média érdekes világ. Nincs ember, akit ne érdekelne valamilyen része. Abban szeretnénk segítséget nyújtani, hogy minél jobban eligazodj benne, hogy Te használd a médiát, és ne az használjon ki Téged.

Ebben a tantárgyban az egyik legjobb dolog, hogy sok esetben nincsenek egyértelműen helyes válaszok vagy kizárólagosan jó megoldások. Ez azt jelenti, hogy egy-egy feladatra több jó válasz is adható, ezért amikor ilyen feladatokat oldasz meg, akkor elsősorban nem arra kell gondolnod, hogy mi lehet a jó válasz, hanem hogy szerinted mi az. A Te véleményed fontos dolog, és még fontosabb, hogy a véleményedet megfelelően meg tudd indokolni.

Lényeges az is, hogy kérdezni tudjál. Látszólag egyszerű dolog ez, de a gyakorlatban hamar rájöhetsz mindenkinek, hogy kérdezni nem könnyű. A kíváncsiságot csak sok-sok kérdés feltevésével lehet csillapítani. De az igaz, jó kérdésre vagy kérdésekre való rábukkanás komoly gondolkodást igényel.

Egy-egy jó kérdés sokszor megalapozza a további gondolkodás eredményességét. Aki rátalál a lényeges kérdésekre, azt sokáig fogja hajtani kíváncsisága az igazi válasz vagy válaszok megtalálására. És ez mindennél fontosabb.

Természetesen a munkafüzetben olvasható feladatokat nem kell tudnod minden előzetes tanulás nélkül, magadtól megoldani, ebben az órán elhangzottak fognak segíteni. Viszont fontos az, hogy ha valamelyik kérdést nem érted teljesen, nem világos, hogy mit kell csinálni, vagy olyan szó, fogalom fordul elő benne, aminek nem tudod a jelentését, ne félj megkérdezni tanárodtól. Keress olyan forrásokat (lexikonok, szakkönyvek, internet), amelyek segíthetnek. A tanárok válaszai és a megfelelő szakkönyvek használata segíthetnek abban, hogy egyre jobban lásd, egyre mélyebben megérthesd a Téged érdeklő dolgokat.

A munkafüzetet nyugodtan kezeld szabadon: írhatod egy-egy helyre hosszabb szöveget, mint amennyinek helyet hagyunk, vagy éppen rövidebbet is, kibővítheted a táblázatokat. Sőt, ha egy gyakorlat elvégzése például könnyebb

úgy, ha kivágod a képeket a füzetből (mert például így könnyebb belőlük történetet összeállítani), azt is megteheted. Ne feledd, hogy a képek is sokat segítenek: jól figyelj meg azokat, hiszen a feladatok megoldásához minden olyan információt is felhasználhatsz, ami nincs leírva, de képről leolvasható.

Reméljük, érdekesnek és hasznosnak találod majd a feladatokat, és az eddigi ismereteiddel nem elégedsz meg! Kérdezz bátran, legyél kíváncsi!

A SAJTÓ

Az újságok jellemzői (időszakosság, a rovatok, a célközönség)

1. Olvasd el az alábbi újságcímeket! A kipontozott részre írd olyan újságokat, amit még ismersz, de nem soroltuk fel!

Képes Sport	Nők Lapja	Cinema	Bravo
National Geographic	168 óra	Állásvadász	Cosmopolitan
Napi Gazdaság	Reggel	Heti Világgazdaság	Vasárnapi Újság
Élet és Irodalom	Kismama Magazin	Metro	Heti Válasz
Kecskeméti Lapok	Magyar Orvos	Budapesti Piac	Pályázatfigyelő
SuliBuli	Budapest Business Journal	PestiEst	Popcorn
Blikk	Story	Zöld Újság	Zsaru

Írd be az újságcímeket a következő táblázatba! Ha nem ismered az újságot, akkor a cím alapján próbáld kitalálni, hogy milyen időközönként jelennek meg. (Amelyiket nem ismered, azt kihagyhatod. De ha érdekel, nézz utána például az interneten. Próbáldj mindenhova legalább egy példát találni!)

<i>Napilap</i>	<i>Hetilap</i>	<i>Havilap</i>

2. Véleményed szerint a következő állítások milyen gyakorisággal indokolják az adott újság megjelentetését? Tegyel egy X jelet a szerinted megfelelő helyre!

	<i>Megjelenik</i>		
	<i>naponta</i>	<i>hetente</i>	<i>havonta</i>
Az időjárás, a közlekedési híreket, a tévé-műsort, a fontos politikai eseményeket, vagy gazdasági történéseket minél hamarabb szeretnék megtudni az emberek.			
A mozik hetente változtatják a műsorukat, az új filmbemutatókat is hetente tartják.			
A legtöbb információ csak rövid ideig pontos és hasznos, akár már másnapra elvesztheti jelentőségét, vagy teljesen megváltozhat.			
Az általunk ajánlott filmek, kiállítások, színházi előadások és zenei rendezvények több hét alatt zajlanak le, olvasóinknak sok idő kell, hogy haszonnal olvashassák cikkeinket.			
Olvasóinknak olyan tanácsokkal szolgálunk (pl.: fogyókúra, lakásberendezés, barkácsolás), melyek csak hosszabb idő alatt valósíthatók meg.			
A mi szakterületünk olyan rohamosan fejlődik, hogy hetente számos újításról számolhatunk be olvasóinknak.			

3. Írd a rovatcímek mellé annak az újságnak a betűjelét, amelyikben szerinted az a rovat szerepel!

- A: Országos napilap
 B: Havonta megjelenő ifjúsági magazin
 C: Női hetilap

<i>A rovat címe</i>	<i>Betűjel</i>
Belföld	
Sztárpletykák – Sztársztorik	
Szépségápolás	
Kismama – kisbaba	
Piacgazdaság	
Filmbemutatók – DVD megjelenések	
Európa Unió	
Fogyókúratippek	
Toplista	

4. A következő mondatokat egy-egy cikk-ből vettük ki. Melyik újság melyik rovatából származhat az idézet?

	<i>Újság</i>	
	<i>betűjele</i>	<i>rovata</i>
Az első Megasztár győztese, Tóth Veronika nemrég megjelent lemezének számait adja elő következő koncertjén. A fellépés előtt dedikálja a sikeres új albumot.		
A ma reggeli, két halálos áldozatot követelő autóbalesetet a rendőrségi vizsgálat szerint ismét az ittas vezetés okozta.		
A Harry Potter sorozat eddig bemutatott három része a jövő héttől már díszdobozban is kapható. A legújabb film bemutatójának pontos időpontjáról még mindig nincs hír.		

	Újság	
	betűjele	rovata
A különféle müzliket az emberek általában fogyókúrás ételnek tartják, azok azonban igen sok kalóriát tartalmaznak, mert a szükséges napi energiát igyekeznek biztosítani.		
A londoni metróban történt terrorista merényletek hatására az angol font árfolyama tartósan csökken.		
Ezen a nyáron ismét a világosabb, kevésbé feltűnő, inkább szolid színekben játszó smink a divat.		

5. Húzd alá azokat a rovatcímeket, melyeket az iskolaújságban szerepeltetnél! Horoszkóp, Pletykarovat, Időjárás jelentés, Zenei toplista, Keresztretjtvény, Gazdasági hírek, Szépségápolás, Párkapcsolatok, Fogyókúratípek, Külföld, Utazás, Filmajánlók;

6. Az első feladatban szereplő újságcímeket írd az olvasók azon csoportja mellé, akiknek szerinted a szerkesztők szánják az újságot!

Célközönség	Az újság címe
vezető beosztású menedzserek	
kismamák	
fiatalok	
természetjárók, környezetvédők	
fiatal nők	
sztárok történeteit kedvelők	
filmek iránt érdeklődők	

7. Kinek szóljon az iskolaújság? Tegyél X jelet azon csoportok mellé, akiknek szeretnéd, ha az iskolaújság szólna. Ahova X-et tettél, oda írd egy rovatcímet is, ami szerinted érdekelné az adott csoportot.

<i>Rovatcím</i>		
osztályod tanulói		
más iskolák tanulói		
a település lakói		
az iskola tanulói		
a diákok szülei		
az iskola tanárai		

Újságírás (interjú)

1. Karikázd be, hogy a következő állítások igazak vagy hamisak veled kapcsolatban! Ezután másik színnel jelöld be, hogy az osztályba járó legjobb barátoddal kapcsolatban melyik igaz és melyik hamis.

Ha elkészültél, cseréld a legjobb barátoddal, és nézzétek meg, hogy helyesen vélekedett-e rólad a barátod.

Beszélgétek meg, hogy ki miben tévedett és miért, illetve hogy honnan tudtátok egymásról azt, amit eltaláltatok!

A legutóbbi nyári szünetben nem voltunk nyaralni.	Igaz	Hamis
Van olyan nagyszülőm, aki velünk él.	Igaz	Hamis
Nincsenek testvéreim.	Igaz	Hamis
Otthon van saját szobám és íróasztalom.	Igaz	Hamis
A chipset jobban szeretem, mint a pattogatott kukoricát.	Igaz	Hamis
Ebben a hónapban voltam moziban.	Igaz	Hamis
A szüleim és én elégedettek voltunk az utolsó bizonyítványommal.	Igaz	Hamis
Vannak állataink, sőt sajátom is van, amelyet én gondozok.	Igaz	Hamis
Van kedvenc tévésorozatom, amit mindig megnézek.	Igaz	Hamis

A születésnapomra olyan ajándékot kaptam, aminek nagyon örültem.	Igaz	Hamis
Mióta megszülettem ezen a településen élek.	Igaz	Hamis
Tudok valamilyen hangszeren játszani.	Igaz	Hamis
Ha felnövök, olyan foglalkozást szeretnék, mint az apukámé, vagy az anyukámé.	Igaz	Hamis

2. Húzd össze az adatokat és a lehetséges információforrásokat! Szerinted miből lehet megtudni az adatokat?

név	
foglalkozás	névjegykártya
kedvenc étel	
iskolai bizonyítványok	önéletrajz
születési dátum	
iskolai végzettség	lexikon szócikk
telefonszám	
házastárs neve	mindegyik
beosztások	
fontosabb művek, alkotások, felfedezések	egyik sem
legjobb barát neve	

3. Nézd meg a következő oldalon szereplő cikket! Egyelőre csak a címet és a kiemelt első bekezdést olvasd el és nézd meg a képet! Írj néhány kérdést, amit feltennél, ha interjút készítenél a képen látható személlyel! (A válasz alá még ne írd semmit.)

Kérdés	Válasz
,
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Caramel: Büszke vagyok a származásomra

Molnár Ferenc Caramel, Törökszentmiklósról érkezett a fővárosba Megasztárt nyerni. A tehetséges fiú elképesztő nyomorúságból jött. A Szolnok megyei város, melynek legeldugottabb utcácskája a téglagyár árnyékában kanyarog, a „miklósi Harlem”, ahol a romák élnek. A földút, amit autóval megközelíthetetlen omladozó házak formáltak úttá, s melyen apró, mezítlábas gyerekek köszöntik az arra igen ritkán járó idegent, Caramel szülőházához vezet.

fotó: www.megasztar.hu

– Feldolgozta már, hogy egy hátrányos helyzetű családból felverekedte magát az ország legnépszerűbb énekesévé?

– Még nem. Egy lepukkant romatelepről indultam, és szombat este tizenkétezer ember előtt énekelhettem, ez még mindig hihetetlen a számomra. Gyakran eszembe jut, gyerekkoromban annyit nyomorogtunk, hogy voltak napok, amikor enni sem tudtunk mit.

– Hogy látja, miért sikerült kitörnie?

– Talán azért, mert kitartó vagyok. Mindig is voltak és lesznek céljaim, amikért elszántan küzdök. Hatalmas tervekkel jöttem Budapestre, mert többre vágytam, és meg akartam tudni, mire vagyok képes.

– Gyakran jár haza, Törökszentmiklóusra?

– Régen voltam otthon, viszont a családom gyakran meglátogat a fővárosban.

– Tartja még a kapcsolatot a nevelőapjával és az édesapjával?

– Attól függetlenül, hogy a nevelőapám elvált édesanyámtól, ugyanolyan jó a kapcsolatunk. Mindig mellettem állt, igyekezett jó irányba terelgetni. Az édesapám ugyan, amióta két éves koromban elhagyott, nem sokat törődött velem, de megvoltak a maga problémái. Sűrűn ült lopás miatt, de azóta becsületesen él és dolgozik.

– Beszél vele?

– Néha, telefonon. Amikor megnyertem a Megasztárt, felhívott, gratulált, és azt mondta, büszke rám.

– Tudja támogatni a családját?

– Egyelőre nem. Hiába lettem az Év hangja, üres a zsebem, szegényebb vagyok, mint a családom.

– De nyert egy lakást és egy autót is.

– Igen, de a lakás még nem készült el, az autót pedig a Megasztár-gálán kapom meg. Talán, ha majd elkezdek koncertezni, tudom őket segíteni anyagilag.

- *Milyen érzés, hogy a romák példaképe lett?*
 – Sosem tagadtam le, honnan jöttem, büszke vagyok a származásomra, de nem akarok roma polgári élharcos lenni. Vagyok, aki vagyok, elértem, amit elértem, de nem miattam kell változnia a romák helyzetének.
 (Színes Bulvár Lap, 2005. május 5.)

4. Olvasd el a cikket! Figyeld meg, hogy kaptál-e választ az előző feladatban feltett kérdéseidre, ha igen, akkor írd be a „válasz” rovatba!

5. Olvasd el még egyszer a cikket és válaszolj a következő kérdésekre!

Melyik városban született Caramel?

Hol él most? Miért jött Budapestre?

Mikor hagyta el édesapja Caramelt?

Mit nyert Caramel?

Miért nincs pénze a nyerevényből?

Szerinted mit jelent az, hogy „roma polgári élharcos”?

.....

6. Házi feladat:

Ha a 3. feladatban maradt olyan kérdés, amelyre nem kaptál választ a cikkből, és a választ nem is tudod, akkor próbáld megtudni a választ (megtérezheted újságokban, interneten, megkérdezhetsz valakit, aki esetleg tudja stb.).

Válaszd meg a következő kérdéseket is:

Mi Caramel eredeti neve?

Honnan kapta becenevét?

.....

Mi a címe első lemezének?

Mikor és hol lép fel legközelebb?

.....

.....

7. A megtudott információid alapján (amiket a fenti cikkből, vagy máshonnan szereztél, esetleg eleve tudsz róla) írd pár mondatos egybefüggő szöveget Caramelről!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

forrás: www.oiro.hu

Oláh Ibolya 1978-ban született Nyíregyházán roma családban. A szülei lemondtak róla, így csecsemő-otthonba került, majd különböző gyermek-otthonokban nevelkedett Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.

1994-ben költözött a 120 gyermeknek és fiatal felnőttnek otthont adó tiszadobi nevelőintézetbe, amelynek szakiskolájában zöldség- és fűszernövény-termesztő szakmunkás képesítést szerzett, közben önképző módon énekelni és gitározni tanult. 1998-ban második helyezést ért el a TV2 Kifutó című televíziós dalversenyén.

2000-ben beiratkozott egy budapesti zeneművészeti szakiskolába, hogy az előadóművészi működési engedélyhez szükséges zenei szakképesítést szerezzon, de tanulmányait – megalapozott zeneelméleti ismeretek hiányában – kénytelen volt félbehagyni. A budapesti utógondozó otthonból visszaköltözött a tiszadobi gyermekvárosba, és az intézetnek helyet adó Andrásy-kastélyba.

2003 őszén jelentkezett a TV2 televíziós csatorna „Megasztár” című tehetségkutató versenyére, ahol minden akadályt leküzdve bejutott a legjobb tizenkettő közé. A tehetségkutató versenyen igazi közönségkedvencé vált és

a döntőben a 2. helyen végzett. A verseny után a többi Megasztár döntőssel együtt lépett fel rendezvényeken, koncerteken az ország különböző pontjain. A világhírű popsztár, Sting koncertjén, több mint 400 000 ember előtt énekelhetett.

Első nagylemeze „Egy sima, egy fordított” címmel 2004 őszén jelent meg és hamarosan aranylemez, majd az év végén platinalemez lett. Még ebben az évben Esélyegyenlőségi Díjjal tüntették ki.

2005 márciusában az Európa Parlament brüsszeli épületében felavatták a Magyar Országgyűlés ajándékát, a „Megtalált Európa” című szobrot. Az ünnepségen többek között az Országgyűlés elnöke, Dr. Szili Katalin vett részt, az ünnepi műsorban Sebestyén Márta csángó népdalt, Oláh Ibolya pedig a „Hazám” című dalt énekelte el.

2005 májusában a Polgárjogi Díjjal tüntették ki. Ezt a díjat minden évben olyan embereknek adja át a Roma Polgárjogi Alapítvány, akik kiemelkedő tevékenységükkel segítik a cigányság társadalmi befogadását.

Jelenleg első lemezével, valamint a Megasztár 2. döntőseivel lép rendszeresen és második lemezén dolgozik.

8. Olvasd el a fenti életrajzt!

A fenti cikk alapján írd meg interjút! Írd le a kérdéseket, amiket feltehettek Oláh Ibolyának és az arra adott válaszokat!

Kérdés:

Válasz:

Kérdés:

Válasz:

Kérdés:

Válasz:

Kérdés:

Válasz:

Kérdés:

Válasz:

9. Írd át az életrajzot vázlatos formába, mintha egy adatlap lenne az alábbi szempontok alapján:

Név:

Születési idő és hely:

Iskolák, végzettségek:

.....

Lemezek:

Díjak, elismerések:

.....

.....

Fellépések:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A RÁDIÓ

A rádió kifejezőeszközei

1. A tévében a képek sok olyan információt megmutatnak, amit a rádióhallgatónak szöveggel kell elmondani. A példa alapján alakítsátok át a képi információt szöveggé.

Láthatóan elbizonytalanodva fogadta Bush amerikai elnök a bejelentést. Az azzal kapcsolatos riporter kérdések is váratlanul érték, így először az előtte lévő papírlapokra, majd tanácsadóira nézett.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

forrás: www.mno.hu

.....

.....

.....

.....

2. Írd be a táblázatba, hogy a felsorolt hangok közül melyik hova tartozik! Az üres helyekre írd még példákat!

becsöngetés gyerekzsivaj tanévnyitó beszéd slágerszám
szavalóverseny 1. helyezettjének előadása taps
főcímdal a kréta megcsikordul a táblán

<i>zene</i>	<i>beszéd</i>	<i>atmoszféra (háttérhangok)</i>	<i>zörej</i>

3. Írd be a táblázatba, hogy a következő interjú elkészítésekor milyen hangokat kell fölvenni!

Az iskolarádió egyik rendszeresen jelentkező, továbbtanulásról szóló rovatába készítünk interjút. A nagyszünetben Kiss Nórával, a 8. a osztályfőnökével, magyar - történelem szakos tanárnővel beszélgetünk arról, hogy az osztályában tanuló diákok milyen középiskolákban szeretnének továbbtanulni. A felkészülésről, a legnépszerűbb középiskolákról és a felvételi esélyekről néhány, az udvaron játszó, házi feladatot író, vagy éppen uzsonnáját fogyasztó érintett diákot is megkérdezzük.

<i>zene</i>	<i>beszéd</i>	<i>atmoszféra (háttérhangok)</i>	<i>zörej</i>

4. Próbáld meg egy történetet elmesélni csak hangokkal! Írd le, hogy milyen sorrendben milyen hangokat hallunk, használhatod a felsoroltakat, de más hangokat is írhatasz!

taps, fütty, csettintés, sikoly, sóhaj, csuklás, ébresztőóra,
 kutyaugatás, telefoncsengés, szirénázás, sírás, nevetés,
 kopogás, madárfütty, gyufagyújtás hangja,
 ajtóbecsapódás, mennydörgés;

.....

.....

.....

.....

.....

5. Cseréld ki a padtársaddal az előző feladat megoldását! Írd le összefüggő mondatokban, hogy szerinted, miről szól a társad hangjátéka. Ha elkészültetek, olvassátok el egymás megoldását. Sikerült leírni azt, amire a másik gondolt?

.....

.....

.....

.....

.....

6. A rádióban – és a televízióban is – gyakran előfordul, hogy a szerkesztők nem használják a riporter kérdéseit, azokat egyszerűen kivágják. Ekkor egy olyan felvételt kapnak, melyben a riportalany folyamatosan beszél magáról.

Az 14. oldalon található Caramel interjúból mondatok kimásolásával próbálj összeállítani egy kérdések nélkül is értelmes, egybefüggő, rövid szöveget.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

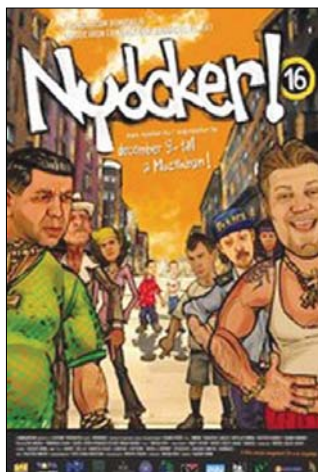
.....

.....

A TELEVÍZIÓ

Képolvasás, a kép és a szöveg kapcsolata

1. Nézd meg a film plakátját, és a kép alapján írd le, hogy miről szólhat a film!
(Nem kell ismerned a filmet, abból találj ki egy történetet, amit látsz a plakáton.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

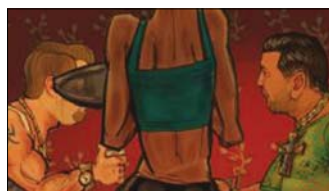
.....

.....

Történetmesélés képekkel

1. Az alábbi képekből állíts össze egy történetet (nem kell minden képet használnod)! Ha kész vagytok, közösen nézzétek meg mindenkiét, és találjátok ki, miről szól a másik története.

2. A következő képsorozathoz írd meg azt a szöveget, amit a szereplők mondhatnak az adott jelenetben! Ha kész vagytok, válasszátok ki, amelyik a legjobbat és játsszátok el a jelenetet!

.....
.....

.....

.....

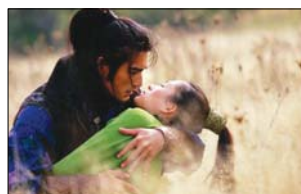
.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Írd meg újra a szövegeket, figyelembe véve, hogy most az alábbi az utolsó kép! (Nem kell mindegyik képhez tartozó szöveget átírnod, csak amelyiket szükségesnek tartod.)

képek : www.cinematrix.hu

.....
.....

4. Egy készülő film forgatókönyve ezekkel a mondatokkal kezdődik:

„A fiú a nagyváros egyik zajos és zsúfolt, többnyire szegények által lakott részében nőtt fel. A házak között csak egy kicsi park, egy játszótérrel kínált zöld területet. A fiú többnyire itt töltötte az idejét, itt találkozott barátaival, de ma valahogy a téren sem járt senki. Így hát leült egy padra és azon gondolkozott, merre induljon tovább. Ekkor arra lett figyelmes, hogy ...”

A forgatókönyvhöz a film operatőre a következő képeket készítette. Írd a képek alá azokat a mondatokat vagy mondatrészleteket, amiről a kép szól.

.....
.....
.....

.....

.....

.....

5. A forgatókönyvet átírták, ezért az operatőr a második képet az alábbira cserélte le. Melyik mondatok változhattak meg a forgatókönyvben? Írd le az újakat!

képek: : www.nyocker.hu

.....

.....

.....

.....

A műsortípusok

1. Az első oszlopban műsortípusokat soroltunk fel, a másodikban pedig műsorcímeket. Kösd össze a szerinted összetartozókat! Minden műsorhoz írd le is egy másik példát!

<u>Műsortípusok</u>	<u>Műsorok</u>
– információs műsor Példa:	Gálvölgyi show
– szórakoztató műsor Példa:	Vészhelyzet
– kulturális és oktató műsor Példa:	Tények
– termék vagy szolgáltatás eladását segítő műsor Példa:	Mindentudás Egyeteme
– filmműsor Példa:.....	Társadalmi célú hirdetés

2. Az alábbiakban a televíziós sorozatok két típusára soroltunk fel példákat. Alatta olvashatod a két sorozattípus definícióját. Írd be a definíciókhoz azt a betűjelet, amelyikhez szerinted a példák tartoznak!

- A** **Serial:** Barátok közt, Jóban rosszban, Szeress most!, Csacska angyal, A szerelem ösvényei;
- B** **Series:** X – akták, Jóbarátok, Bűbajos boszorkák, Rex felügyelő, Vészhelyzet.
- A televíziós sorozatok azon típusa, amelynek minden része lezárt egység, az azonos főszereplők, helyszín és műfaj kapcsolja össze a részeket.
- A televíziós sorozatok azon típusa, amelynek részei egyetlen (több szálon futó) történetet mesélnek el folytatásokban.

AZ INTERNET

Keresés az interneten (kulcsszavak, logikai kapcsolatok)

1. Az első oszlop könyvcímeit kösd össze a második oszlopban található jellemzőkkel! (Egy könyvet több jellemzővel is összeköthetsz.)

<i>Micimackó</i>	magyar nyelv
<i>Olasz-Magyar szótár</i>	ifjúsági regény
<i>A Pál utcai fiúk</i>	sorozat része
<i>József Attila összes verse</i>	biológia
<i>Élő bolygó</i>	költészet
	mese
	ismeretterjesztő
	kétnyelvű
	magyar irodalom

2. Az internetes kereső rovataiba írd be az adatokat, hogy a lenti könyvet találd meg!

József Attila Megyei Könyvtár katalógusa

Keresés

Szerző	▼	
Cím	▼	
Közreműködő	▼	
Kiadó	▼	
Sorozat	▼	
Téma	▼	

Művelet:

Lehet ÉS és VAGY.

Dokumentumtípus:

Lehet KÖNYV, CIKK, HANGHORDOZÓ,
AUDIÓVIZUÁLIS.

Cím: Galaxis útikalauz stopposoknak

Műfaj: tudományos fantasztikus regény

Szerző: Adams, Douglas (1952-2001)

Közreműködő: Molnár István (ford.)

Szerz. közl.: Douglas Adams ; [ford. Molnár István]

Kiadás: Budapest, Kozmosz Könyvek, 1987

Sorozat: Kozmosz fantasztikus könyvek

Oldalszám: 202 p.

3. A következő találatokat kaptuk egy katalógusból!

Különböző színekkel tegyél X-et azok mellé, amiket kiadna a program, ha a következő keresőszavakat adnánk meg:

- audiovizuális dokumentum
- magyar nyelvű
- Harry Potter ÉS könyv ÉS 2003
- Harry Potter ÉS Főnix Rendje VAGY Titkok Kamrája

1. A kviddics évszázadai / Rowling, Joanne Kathleen (1965) ([2001]) [könyv]
2. Harry Potter and the Goblet of Fire / Rowling, Joanne Kathleen (1965) (2000) [könyv]
3. Harry Potter and the Order of the Phoenix / Rowling, Joanne Kathleen (1965) (2003) [könyv]
4. Harry Potter and the Prisoner of Azkaban / Rowling, Joanne Kathleen (1965) (1999) [könyv]
5. Harry Potter és a bölcsek köve / Rowling, Joanne Kathleen (1965) (1999) [könyv]
6. Harry Potter és a bölcsek köve / Rowling, Joanne Kathleen (1965) (2001) [könyv]

-
7. Harry Potter és a bölcsék köve [Hangfelvétel, hkg.] / Rowling, Joanne Kathleen (1965) (2000) [audióvizuális]
-
8. Harry Potter és a fönix rendje / Rowling, Joanne Kathleen (1965) (2003) [könyv]
-
9. Harry Potter és a titkok kamrája / Rowling, Joanne Kathleen (1965) (2000) [könyv]
-
10. Harry Potter és a tűz serlege / Rowling, Joanne Kathleen (1965) (2001) [könyv]
-
11. Harry Potter és az azkabani fogoly / Rowling, Joanne Kathleen (1965) (2000) [könyv]
-
12. Legendás állatok és megfigyelésük / Rowling, Joanne Kathleen (1965) ([2001]) [könyv]
-

Milyen keresési feltételt adnál meg, ha csak J. K. Rowling Harry Potter könyveit szeretnéd megkapni?

.....

Milyen feltétellel próbálkoznál, ha az összes magyar nyelvű, 2000-es és 2001-es megjelenésű Harry Pottert szeretnéd megkapni?

.....

4. A Gyűrűk Ura című könyvet keresve ezt kaptuk a katalógusból:

[3 kötet]

Cím: A Gyűrűk Ura

Szerző: Tolkien, John Ronald Reuel (1892-1973)

Közreműködő: Göncz Árpád (1922) (ford.); Réz Ádám (1926-1978) (ford.); Tandori Dezső (1938) (ford.)

Szerz. közl.: J. R. R. Tolkien ; [fordította Göncz Árpád] ; [az I. rész 1 ÷ 11 fejezetét, a hozzá tartozó versbetéteket fordította Réz Ádám] ; [a többi verset fordította Tandori Dezső]

Kiadás: Budapest: Gondolat Könyvkiadó, 1981

Kötetei: 1. köt., A Gyűrű szövetsége , 2. köt., A két torony, 3. köt., A király visszatér

Eredeti cím: The Lord of the Rings

Megjegyzés: Regény

A fentiek alapján egészítsd ki a következő szöveget:

A Gyűrűk Ura című könyvet a Gondolat Kiadó-ben adta ki Magyarországon. John Ronald Reuel író regénysorozatának első kötete A Gyűrű , második kötete kötete A király visszatér címet viseli. Az eredetileg nyelvű regényt Réz Ádám, Tandori Dezső és fordította magyarra. A könyvből a József Attila könyvtárban példány áll az olvasók rendelkezésére.

5. Írjál néhány olyan keresőszót, melyekkel szerinted meg lehet találni a településet az interneten!

.....
.....

Írj egy olyan keresési feltételt (szavakat és a köztük lévő kapcsolatot), amivel az iskoláddal kapcsolatos információkat találhatnál!

.....
.....

JELLEGZETES MÉDIASZÖVEGEK

A hír

1. A híreknek ez a szerkezete:

DRÁMAI FELÜTÉS → OK → HATÁS

A következő hírben jelöld be melyik szerkezeti rész meddig tart!

„33 fok árnyékban, 40 fok napon. Második fokozatú hőségriasztást rendelt el az országos tiszti orvosi szolgálat az egész ország területén. Európában immár egy hete tart az eddigi összes melegrekordot megdöntő kánikula. A nagy melegben háromszor annyi helyre riasztják a mentőket, mint egy átlagos napon. A polgárőrség munkatársai ásványvizet osztanak az autósoknak és a járókelőknek, a buszsofőrök számára engedélyezték a rövidnadrágot, a szemetesek pedig éjjel dolgoznak. Az orvosok azt ajánlják, hogy a napi szokásosnál másfél literrel több vizet igyunk.”

2. A hír alapján válaszolj a következő kérdésekre!

Mi történt?

.....

Hol történt?

.....

Mikor történt?

.....

Mik az esemény következményei?

.....
.....
.....

Melyik információt emeli ki legjobban a hír?

.....

Te melyik információt emelnéd ki?

.....

3. Írj egy rövid hírt az iskolaújságba az alábbi információk alapján! Adj neki címet is!

Mi történt?	Megtanultak repülni a diákok.
Hol történt?	Az iskolában.
Mikor történt?	A 8.-osok szerdai fizika óráján.
Kivel történt?	Először a 8. osztállyal, majd minden gyerekkel és tanárral.
Miért történt?	Egy fizika kísérlet váratlan fejleményeként.
Mi a következmény?	Mégsem kell jelzőlámpás zebra kialakítását kérni az iskola elé a polgármestertől.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

A reklám

1. Nézd meg a reklámot, majd válaszolj a kérdésekre!

Mi a reklám szlogenje?

A kép melyik szereplője kapcsolódik ahhoz a szóhoz, hogy „randihely”?

.....

A kép melyik szereplője kapcsolódik ahhoz a kifejezéshez, hogy „rossz szag”?

.....

Hogyan kapcsolódik a dohányzás a képen látható malachoz?

.....

.....

A reklám szerint miért ciki a dohányzás?

.....

.....

Miért célszerű a lánynak itt randizni?

.....

.....

2. Nézd meg a képet és a szlogent, és írd pár mondatos reklámszöveget hozzá!

Lassan szükség lenne egy új szemüvegre, nem?

.....

.....

.....

.....

.....

II. OLVASMÁNYOK

1. A SAJTÓ Amit mindenki olvas

Újságot szinte mindenütt lát az ember: nem csak az újságos standokon sorakoznak százával, a boltban is látunk hirdetőújságot, vagy legalábbis szórólapot, és az is gyakran megtörténik, hogy a postás bedob egy-egy hirdetményt. Vajon melyiket olvassuk el közülük?

Az embernek lehet kedvenc lapja, meg olyan is, amit véletlenül olvas el. Van egy csomó lap, amit sohasem olvastunk, mégis valahogy tudjuk, hogy létezik. Vajon miért? Nos, azért, mert az újságokat úgy készítik el, hogy azonnal szembeötlők legyenek, hogy aki csak rájuk pillant, azonnal tudja, hogy mit várjon tőle.

Az újság abban a különbözik a rádiótól, meg a tévétől, hogy akkor olvassuk – vagyis akkor fogyasztjuk, amikor akarjuk. Míg a rádió és a tévé műsorát akkor kell megértenünk teljes egészében, amikor halljuk, látjuk, az újság-cikkeket annyiszor olvashatjuk, ahányszor akarjuk, eltehetünk egyes cikkeket, vagy akár az egész lapot, kölcsönadhatjuk, visszakaphatjuk. Éppen ezért az újság olvasói azt várják az újság íróitól, hogy minél több dolgot kapjanak egy-egy laptól, annak is egy-egy oldalától, egy-egy cikktől. Persze újság és újság sem egyforma.

Napilap

Ezeket általában minden nap olvassa az, aki szeret napilapot olvasni. Vannak közöttük komolyak, sok olvasnivalóval és kevés képpel, (ilyenek a Népszabadság, a Magyar Hírlap, a Magyar Nemzet és a Népszava) és vannak könnyebb hangvételű, inkább érdekességeket, sok képet, kevés szöveget közlő lapok, ilyen például a Blikk, vagy a Story. Ezekben az újságokban általában olyasmit írnak meg, ami az egész ország lakói számára érdekes, vagy hasznos lehet – ezért hívják országos terjesztésű lapoknak őket.

Csak hogy egy csomó embert nem az érdekel a legjobban, hogy mi történt Budapesten, vagy külföldön, vagy éppen Nyíregyházán – van, aki azt várja az újságtól, hogy megtudja: mi történt a környéken, hogyan döntöttek a politikusok Miskolcon, miért késnek a vonatok a megyében, mi a legfrissebb pletyka a

szomszéd faluban. Ők többnyire megyei újságokat, vagy megyei újságokat is olvasnak, ezt a lapot úgy hívják, hogy Észak-Magyarország.

Egy megyei lap sem tud azonban minden olyan kérdésre választ adni, ami téged, vagy az itt lakókat a lehető legjobban érdekel. Ha például felsorolná, hogy a megye valamennyi falujában mikor jön a villanyszámlás, mikor van fogadóórája a jegyzőnek, mikor van rendkívüli tanítási szünet az iskolában, nos akkor egy-egy vastag könyv jelenne meg naponta, amit senki sem olvasna el, hiszen te sem vagy feltétlenül kíváncsi például arra, hogy tíz faluval odébb mikor beteg a matektanárnő. De az ottani gyerekek az a fontos, hogy arról tudjon, neked pedig az, hogy tudd: meddig lehet jelentkezni a táborra, mikor van a napközis befizetés, édesapádnak meg például arra, hogy mikor van nyitva a gáztelep. Ezeket a dolgokat helyi információnak hívják – és így megtudtuk, hogy az újság egyebek mellett információt közöl – de nem csak azt.

Mindemellett a napilapban az a legfontosabb, hogy a napra vonatkozó minden információt megkaphass benne, tehát az, hogy nyugodtan rábízhasd magad: ami azon a napon fontos lehet számodra, azt meg is írja. Egy napilapban annyi és olyan információra, cikke, szórakoztatásra és egyebekre van szükség, amennyit a lap olvasója aznap el is olvas – a legritkább esetben történik meg, hogy valaki a tegnapi, vagy múlt heti lapot olvassa, ha igen, akkor sem rendszeresen.

Hetilap

Ha igaz az, hogy a napilapnak az aznapi tudnivalókat kell tartalmaznia, akkor nyilván a hetilapnak az egész heti legfontosabbakat. Ha igaz az, hogy a napilapot egy napig olvassa az ember, akkor a hetilap olyan, amire egész héten szükségünk lehet: visszatérhetünk egy-egy cikke, megnézzük, hogy hogyan is volt, kölcsönadjuk, elbeszélgetünk róla, félretehetjük, hogy na, ezt ma már nem olvassuk el, csak holnap – szóval a hetilap tartalmasabb, bővebb információkat és olvasmányokat tartalmaz. Beszámol továbbá arról, hogy mi minden történt az elmúlt héten, és előrejelzi, hogy mi várható.

Olyan információkat közöl, amelyek nagy valószínűséggel érvényesek lehetnek egész héten – a heti tévéműsörtől kezdve a gyógyszerészeti ügyeleti rendjén át az önkormányzati képviselők fogadóórájáig. A hetilapban azonban nem kell, hogy túl sok ilyesfajta tudnivaló szerepeljen – inkább krónikája, leírása annak, hogy mi minden történt egy héten keresztül.

Mivel egy héten át olvassák az olvasói, fontos, hogy minél több hasznos, iz-

galmas, érdekes olvasmányt is találjanak benne – hiszen a hetilapot nem azért vásárolják vagy olvassák, mert abból akarnak naprakészen tájékozódni, hanem azért, mert érdekes és izgalmas. A hetilap az információk mellett riportokat, összefoglaló írásokat is tartalmaz.

Havilap vagy folyóirat

Egy havonta, vagy annál ritkábban megjelenő újság, azaz folyóirat olvasói azért olvassák a lapot, mert az az érdeklődésüknek megfelelően összeszedve érdekes olvasmányokat tartalmaz. A folyóirat talán jobban hasonlít egy könyvre, mint egy újságra – és olyan információkat, cikkeket kell tartalmaznia, amelyek általánosak, bármikor érdekesek lehetnek.

Például általában egy havilap az alkalmas arra, hogy összefoglalót jelentessünk meg benne mindarról, ami foglalkoztatott bennünket ebben a félévben a suliban, hogy elemezzük: jobb vagy rosszabb lett-e a falu élete, amióta tavaly bevezették két utcába a vizet. Itt nyugodtan közölhetünk hosszabb írásokat is sok képpel – például nagyapánk életéről írott dolgozatunkat, sok-sok képpel, és megírhatjuk azt is: hogyan képzeljük el felnőtt korunkat, vagy a falu következő tíz évét. Az a jó, ha sok szerző sok mindenről ír, mégis valamilyen módon összekapcsolható az, amiről írnak.

A mi újságunk

Minderről azért beszélünk, mert mi is szeretnénk újságot írni. Még hozzá nem akármilyet: olyat, amit szívesen olvas az, akinek szánjuk, örömmel elolvassa lehetőleg az utolsó betűig, tetszik neki és már várja, hogy mikor jön a következő. Hiszen mi is pont ilyet szeretnénk.

Gondoljuk át, kinek írjuk mi az újságunkat? Azt akarjuk, hogy gyerekek, vagy felnőttek olvassák vagy azt, hogy kicsik és nagyok egyaránt. Ezt el kell döntenünk.

Ha úgy döntünk, hogy csak a gyerekhez szólunk, akkor kérdés, hogy milyen gyerekeknek? Csak a pajtásainknak vagy a falu valamennyi gyerekének?

Ha a felnőttekhez is szólunk, akkor csak az ismerősökhöz vagy olyanokhoz is, akiről nem is tudjuk, hogy kik. Vagy mégis tudjuk - hiszen annyit biztos tudunk rólunk, hogy velünk egy településen laknak, tehát valószínűleg éppen azok a dolgok érdeklik, izgatják, foglalkoztatják őket, mint bennünket.

Dönthetünk tehát többféleképpen, de azt tudnunk kell:

- az a jó, ha az újságunk minél több embert szólít meg, vagyis minél többen olvassák,
- és azt is, hogy amikor újságot írunk, akkor azt nem magunk miatt tesszük, mindig elsősorban azokra gondolunk, akik olvassák. Vagyis az olvasókra.

El kell döntenünk azt is, hogy napi, heti, vagy havilapot írunk.

Napilapot írni nagyon nehéz – olyanok számára, akik nem ezt csinálják egész nap, csaknem lehetetlen. Nem csak azért, mert rengeteg információ szerepel benne, amit össze kell gyűjteni, ellenőrizni kell, hogy igaz-e, résen kell lenni, hogy mi történik a nap folyamán, majd meg írni, szerkeszteni, kinyomtatni – hanem azért is, mert el kell juttatni a lapot az olvasókhoz. Ha egy egész osztály ezzel foglalkozna egész nap, akkor is kevés lenne ahhoz, hogy megbízható napilapot adjon ki.

Mégis gyakran kell gondolnunk az ilyen újságra: arra, hogy nyitott szemmel járjunk egész nap, ha valami érdekeset látunk, azt lehetőleg jegyezzük fel, hogy ne történhessen olyasmi a faluban vagy a környéken, amiről mi ne tudnánk. Az is jó, ha közben bele-belekukkantunk minden nap valamelyik újságba az iskolában, vagy otthon – mindegyikben lehet olyan ötlet, amit mi is használni tudunk.

A hetilap sem egyszerű ügy – de ez már megvalósítható. Az a nagyon nagy előnye, hogy egy hetilapra – vagy, ha nincs ennyi energiánk, akkor kétheti lapra (ritkán, de ilyen is van) sokkal könnyebb rászoktatni a közönséget, mint egy ritkábban megjelenő folyóírra. Az emberek megszokják, hogy hetente, vagy kéthetente örülhetnek az újságunknak, vagyis nekünk, és ez jó érzés. Egy igazi újságíró alig várja, hogy megjelenjen, amit írt.

Ha nincs ennyi időnk vagy pénzünk, akkor írjunk havilapot – és lehetőleg vigyázzunk arra, hogy mindig azonos időpontban jelenjen meg, például elsején, vagy a hónap első csütörtökjén.

Mi legyen az újságban?

Legyen benne mindenképpen információ, minél több, és olyan információ, amit másutt nem olvashatnak. Tehát elsősorban a mi lakóhelyünkre vonatkozó információk.

Ehhez az kell, hogy tudjuk, ki és mi található nálunk, és valamennyiükkel megismerkedjünk. Például ismerjük meg a védőnőit, és mindig kérdezzük meg tőle: mi újság, mit szeretne közölni mindenkivel. Biztosan sok hasznosat tud mondani, például, hogy szeptemberben oltások lesznek, novemberben iskolafogászat és így tovább. Kérdezzük meg tőle, hogy milyen hasznos tanácsot tud adni, és azt írjuk meg az újságban. Megkérhetjük, hogy lehetőleg minden lapszámba agyaljon ki valami érdekeset – például, hogy ne kössük be a kisgyerekek száját télen, mert nem tud rendesen levegőt venni és hurutos lehet, vagy hogy az iskolában nem azért kell váltócipő, hogy legyen amiért veszekedjenek a tanárok, hanem azért, hogy ne vigyük be a bacilusokat az osztályba és így tovább.

Kössünk barátságot a boltosokkal, akik például felhívhatják a figyelmet arra, hogy mikor lesz várhatóan valami olcsóbb a boltban. A fatelepessel, aki elmondhatja, hogy aki augusztusban megveszi a tűzifát, az jobban jár mint, aki csak novemberben. Az önkormányzati képviselővel, aki elmondja például, hogy a(z) (kisebbségi) önkormányzatnál mikor kérhető tanulmányi támogatás, meddig kell feltétlenül beadni, a polgármesterrel, aki elmondhatja, hogy milyen segélyek vannak és milyenek lesznek a jövő hónapban, és senki se felejtse otthon a lakcímkártyát, amikor jelentkezik – és még sokáig sorolhatnánk.

Ne feledjük: a mi érdekünk, hogy minél több információ legyen az újságban – így nekünk kell rendszeresen megkeresnünk őket, még akkor is, ha különben megígérték, hogy ők is jelentkeznek.

Legyen az újságban valami kiemelkedően érdekes olyan hír, ami miatt mindenképpen kinyitja a lapot az olvasó – egy olyan történet, amit nem olvashat senki másutt, amit mi írtunk, rajzoltunk, fényképeztünk. Ezt hívják **címlapsztorinak**. Ez lehet egy általunk gyűjtött és illusztrált mese, riport környezetünk egy érdekes emberével vagy valakivel, aki éppen nálunk járt.

Legyen a lapban sok kisebb-nagyobb, izgalmas és **színes rövid történet, kép**, és emellett olyasmi, ami cselekvésre készíti az olvasókat – például rejtvények, keresztrejtvény és így tovább.

Nagyon fontos, hogy mindig írjuk bele a lapba: várjuk az olvasók véleményét – és azt, ha lehet, közöljük is. Az olvasónak jól esik, ha a levele megjelenik, az pedig különösen, ha megfogadjuk a tanácsait – például, ha a legközelebbi számban készítünk riportot valakivel, akire ő kíváncsi.

De hogyan is készítsünk riportot?

A riport alanya mindig olyasvalaki, aki bennünket is érdekel, és azt gondoljuk, hogy mást is. Nem csak a híres emberek lehetnek riportalanyok – mindenki életében történtek különös és érdekes dolgok.

Egy riport szólhat egy emberről vagy egy történésről – ez utóbbi típusú riportban sokan is megszólalhatnak.

Ha egyvalakiről szól, akkor lehetőleg az az ember legyen ismerős, vagy ismerkedjünk meg vele a beszélgetés előtt, hogy tudjuk: mit akarunk kérdezni tőle, mi benne az érdekes vagy fontos. De ne akarjuk a kelleténél jobban irányítani a vele készült beszélgetést – hagyjuk, hogy meséljen.

A riport nyersanyagát felvehetjük magnóra, vagy lejegyzetelhetjük. De amit a riportalannyal beszélünk, az még csak nyersanyag – utána nekünk kell újságcikké faragnunk azt az elmondottak alapján. Itt a legfontosabb dolgunk kiválogatni a szövegből mindazt, amit más számára is lényegesnek gondolunk, és olyan sorrendben leírni, ahogy az logikus és érthető. A legfontosabb az, hogy közben alaposan figyeljünk – írjuk bele a szövegbe, ha mesélés közben a riport alanya meghatódott és elsírta magát, ha nagyot csapott kezével az asztalra. Figyeljük meg jól a környezetét, a viselkedését, az öltözetét, és mindazt, ami jellemző lehet rá. A kért riportot megjelenés előtt elolvashatja.

Amikor egy adott eseményről készítünk riportot, akkor rendszerint úgy a legérdekesebb, ha valamilyen problémát, feszültséget járunk körül. Ilyenkor nem tanácsos hagyni, hogy szabadon csapongjon a riport szereplőinek fantáziája – pontosan arra kell kérdezni, amire kíváncsiak vagyunk. Például ha azt akarjuk megtudni, hogy a falu egyik utcájának lakói miért nem kaptak segílyt, amikor a többiek igen, akkor ne hagyjuk, hogy a polgármester összevissza beszéljen a költségvetésről, meg a megyei önkormányzatról, kérdezzünk rá határozottan: igaz-e, hogy kizárólag az Alma utcaiak nem kaptak pénzt? Mivel indokolja? Igaz-e, hogy azt mondta Mari néni, hogy azért nincs

pénz, mert nem söpört fel rendesen a ház előtt? Tudja-e, hogy Mari néni beteg, és nem szabad hajladoznia? És így tovább.

Ehhez persze az szükséges, hogy mi magunk tudjuk: mi történt, és a riport szereplőit szembesíteni tudjuk egymással. A nyersanyagból pedig úgy lesz a legjobb újságcikk, ha az ellentétes álláspontokat egymás mellé írjuk, hogy az olvasó azonnal észrevegye: hol is van az egyet nem értés, vagy a probléma.

Egy-egy jó riport az egész újságot „elviszi” – ha találunk valami igazán érdekeset, akkor az emberek többsége el fogja olvasni a lapot!

2. A RÁDIÓ

A leggyorsabb hírforrás

Mi a rádió? Olyan médium, amely azonnal eljut a hallgatóságához – hiszen elég hozzá egy adó és egy telefon, és akár a világ túlsó oldaláról is azonnal hallani lehet, ha ott történik valami. Persze általában nem a világ túlsó oldala érdekel bennünket – az érdekes, vagy fontos dolgok sokszor tőlünk alig pár méterre történnek. Persze azok, amelyek a mi számunkra fontosak. Ha rádiónk van, és megszokják a környezetünkben azt, hogy abban mindig van valami friss információ, vagy érdekesség, akkor állandóan hallgatni fogják. Egy jó rádió mindig mond valami érdekeset.

Ahhoz, hogy jó rádiót hozhassunk létre, mindenekelőtt arra van szükség, hogy nagyon figyeljünk minden apróságra. Egy rádiósnál lehetőleg mindig van telefon, és ha például az orvosi rendelő felé biciklizik, és meglátja, hogy megváltozott a rendelés, jól teszi, ha azonnal betelefonál. A rádióban nem kell elkülönülnie annak, hogy mikor mondunk valami új információt, és mikor csak szórakoztatunk, zenélünk – hiszen pontosan azért szeretjük, mert mindig friss tud lenni.

Gondolkodjunk el! Hogyan indul egy átlagos hétköznapi reggel a családban? Kinek mit jelent a „hétköznapi” kifejezés?

A gyerekeknek például az, hogy késik az iskolabusz, hogy elmarad a matekóra a nyolcadikban, hogy a harmadikosok ma fogászatra mennek, vagy hogy ma délután négytől kezdődik a különfoci, hogy az újságírás-szakkörösökhöz vendég érkezik Budapestről, a híres Rádió C-től, hogy hétvégére megérkezik a vándorcirkusz, hogy a Pöttyös cukrászdában fagy árleszállítás van, esetleg hogy megkerült az az elveszett körzőkészlet, amelyet tegnap az egész sulis keresett. A szülőknek, nagyszülőknek pedig, hogy mennyibe kerül ma reggel a krumpli a piacon, hogy hol lehet olcsóbb mosóport venni, hogy ma zárva van az önkormányzaton az anyakönyvi osztály, hogy megváltozott a posta nyitva tartása, hogy kiírták az új pályázatokat a lakbértámogatásokra, hogy beteg a körzeti orvos és helyettes rendel, vagy hogy késik a vonat.

Mit hallunk a rádióban?

Elsősorban **zenét**. Meg kell figyelniük, hogy a környezetünkben kit milyen zene érdekel, és lehetőleg mindenféle igényt illik kielégíteni. Nyilván nem ugyanazt szeretik általában a gyerekek, a felnőttek, a tanárok, a diákok, és nyilvánvaló, hogy a gyerekek és a felnőttek sem egyformák, sokféle ízlésük van. Egy jó rádióban odafigyelnek arra, hogy lehetőleg ne össze-vissza áradjon a zene, hanem az egyes korcsoportoknak válogassuk – korán reggel a munkába induló felnőttek, utána az iskolába készülő gyerekek, utána az otthon tartózkodó felnőttek hallgatják a legtöbbet a rádiót – tehát a zenét úgy érdemes összeállítani, hogy az emberek időbeosztását is figyelembe vesszük.

Az is fontos, hogy megmondjuk a hallgatóknak, éppen mit hallanak. Ha betelefonálnak és elmondják a kívánságaikat, azt lehetőleg vegyük figyelembe, persze ha be tudjuk szerezni a kívánt zenét! Ha nem, akkor próbáljunk valami hasonlóval kedveskedni nekik!

A műsorvezetőre nehéz feladat hárul. Ha valakivel beszélünk, akkor általában nem csak a hangját halljuk, hanem látjuk az arcát, a mozgását, a kézmozdulatait. Ezek mind-mind segítik a megértést. A rádióhallgató csak a hangot hallja, ezért fontos, hogy odaillő szavakkal és megfelelő hangsúlyozással pótoljuk azt a kieső információt, amit különben a látásunk pótolna. Vigyáznunk kell tehát, hogy tagoltan beszéljünk, és néha olyasmit is mondjunk, amit a természetes beszédben nem biztos, hogy megtennénk, például ha beszélgetünk valakivel, elmondhatjuk: „Látom az arcán, hogy most meglepődött / ez most elszomorította Önt!”

Az **atmoszféra és a zörejek** színesítik a rádió hangját, és sokszor kifejezőbbek, mint a beszéd. A jó rádiós éles füllel jár, és minden zajt használ, amit csak tud – pl. egy busz hangját mindenki felismeri, és akkor tudja, hogy a műsorvezető például a buszmegállóban állva mondja el telefonon a hallgatóknak, hogy végre megérkezett a busz és a másodikosok bemehetnek az órára. Vagy egy dudálás jelentheti: megérkezett a postás, megjött a nyugdíj.

Vigyázat! A rádióban tehát nem látjuk a beszélőt – csak halljuk. E tekintetben a rádiózás a telefonáláshoz hasonlít a legjobban. Csakhogy ha a telefonban

nem értünk valamit, akkor újra megkérdezzük a partnert – a rádióban ez többnyire nem lehetséges. Ezért annak, aki rádiózik, nem csak arra kell vigyáznia, hogy érthetően és tisztán beszéljen, hanem hogy időről-időre megismételjen lényeges információkat. Például ha beszélgetés készül a beiskolázásról a 8. A osztályfőnökével, akkor jó, ha a beszélgetés közben többször is elhangzik: „Nóri néni, a 8. A osztályfőnökét halljátok a beiskolázásról beszélni.” Könnyen meglehet ugyanis, hogy valaki csak útközben kapcsolódik bele az adásba.

Egy szalagos, vagy digitális magnó, valamint egy vágókészülék – ez lehet egy másolómagnó vagy egy számítógép – segítségével **rádióriportokat** is készíthetünk. Segítségükkel magyarázatra, **kommentárra** szoruló dolgokat mondhatunk el.

Lássunk egy példát a rádió hangjaira!

Zörej: Becsengettek.

Riporter: „A nyolcadik osztály még hatvenszor indul reggelenként az osztályterembe – de mindannyian tudják, hogy jövőre már nem a Petőfi Utcai Általános Iskolában kezdik a reggeleket. A nyolcadikosoknak most kell kitölteniük a beiskolázási lapokat – de sokan nem tudják eldönteni, hová is jelentkezzenek.”

Atmoszféra: Az osztály zsvajaja.

Riportalany- Kiss Pisti, nyolcadikos tanuló: „Nálunk vita van otthon, mert apu szerint kőművesnek kellene mennem, anyu szerint jobb volna, ha péknek tanulnék, közben én meg pincér szeretnék lenni.”

Riporter: „Kiss Pistit hallottátok a 8. A-ból. És most lássuk, mit szól mindehhez az osztályfőnök, Nóra néni!”

Riportalany- Nóra néni: „Szerintem ...” stb.

Mindehhez külön-külön fel kell vennünk a szalagra egy riportot Nóra nénival, Pistivel, rögzítenünk kell a csengő hangját, az osztályterem zsvajját és végül a saját összekötő szövegünket, majd sorrendben egymás mellé kell másolnunk ezeket a „hangszeletkéket”.

Végül, de nem utolsó sorban a **hallgatókat** hallhatjuk a rádióban. Nagyon sok ember szeret együttműködni a rádióval. Megkérhetjük aput, hogy telefonáljon, ha lát valami érdekeset az utcán, és mondja el a hallgatóknak is. Anyut, hogy szóljon ide a piacról, mennyiért adják a paradicsomot, vagy ha friss csirke érkezett a henteshez. Szólhatunk a barátunknak, hogy matek dol-

gozat után jöjjön be, és mesélje el, hogy milyen volt, vagy épp a szomszéd gyerekek, hogy beszéljen az osztálykirándulásról. Egy jó rádióba sokan telefonálnak, és ettől még jobb lesz. Hamar rá lehet szoktatni az embereket arra, hogy mi vagyunk az utca, a falu, a város hírmondói!

3. A TELEVÍZIÓ

A világon mindenütt egyre többet ülnek az emberek a tévé előtt – és sokszor még akkor is a televízióról beszélnek, amikor nem ülnek előtte. A televízió a legtöbb lakásban már nem egyszerűen egy készülék, hanem családtag, a legjobb helyet keresik meg neki a lakásban, ahol mindenki láthatja.

Ha gyakorlatilag mindenki tévézik, akkor ez nyilván azt jelenti, hogy amikor tévéműsort készítünk, akkor mindenkinek kell mondanunk valamit. Ha pedig valamelyik csoport különösen fontos nekünk – például ha nagyon szeretnénk, hogy a suliban a többi gyerek, vagy a szomszéd iskola diákjai megismerjenek bennünket és szívesen nézzék a mi műsorunkat, vagy például lássák a szüleink, hogy mennyire érdekes dolgokkal foglalkozunk, akkor különösen figyelni kell arra, hogy a műsoraink éppen nekik szerezzenek örömet. Az ilyen csoportokat, amelyekre különös gondot fordítanak a tévéműsorok készítői, **célcsoport**-nak szokták hívni.

Tévézni tehát úgy érdemes, ha az ember nem csak a maga örömére készíti, hanem odafigyel arra, aki nézni fogja, hiszen nagyon sokan, szinte mindenki nézi a tévét.

Ez egyúttal azt jelenti, hogy aki televízió műsort készít vagy abban szerepel, annak nagyon oda kell figyelnie arra, hogy mit akar mondani, hiszen már egy apró tévedés is nagyon sok embert megtéveszthet. Ha pedig valami jól sikerül, akkor arról pillanatok alatt nagyon sokan tudomást szereznek.

Ahány műsor, annyi féle, mégis a legkisebb tévétől a legnagyobbig, mindegyikről elmondható, hogy **kétféle műsor van: élő és rögzített**. A különbség az, hogy az élő műsor éppen akkor zajlik, amikor mi nézzük a tévét: valaki bent ül a stúdióban és ott tesz valamit – például beszélget, énekel. Gondolkodtál már azon, hogy milyen nehéz lehet ez? Ha hibázik valaki, nincs mód kijavítani.

Honnan tudjuk, hogy a műsor élő vagy sem? Többnyire felírással jelzik a képernyőn, hogy „élő műsor” vagy „korábbi felvétel”.

A legtöbb tévéműsor azonban nem élőben, hanem felvételtől jut el hozzánk. Ez azt jelenti, hogy videokazettákon vagy számítógépen vannak a rövidebb, hosszabb filmek, és azokat vetítik. Vajon hogyan készülnek ezek a filmek? A tévéműsorban látunk képet és hallunk hangot is. Ebben különbözik a tévé a rádiótól, csak hang van. Ez azt jelenti, hogy míg a rádióban mindig be kell mondani: most XY-nal beszélgetek, addig a tévében elég, ha kiírjuk a képernyőre.

De nem ez az egyetlen különbség: a rádiósoknak nagyon oda kell figyelnie arra, hogy elmesélje, amit lát, úgy, hogy a hallgató, aki nincs a helyszínen, el tudja azt képzelni – míg a tévésnek arra kell nagyon figyelnie, hogy képekkel alaposan és érdekesen mutassa meg, hogy miről is van szó. Ez azt jelenti, hogy a műsor előkészítéskor és elkészítéskor nem csak arra kell gondolnia, hogy miről szól a műsor, hanem arra is, hogy mit látunk benne.

A kép

Látható tehát, hogy a kép mennyire fontos. Azt hinnénk, hogy képet mindenki tud csinálni, aki megtanulta kezelni a videót, de ez nem feltétlenül így van. A videokamera sokban különbözik a szemünktől, és nem is arra kell használnunk, hogy a szemünk helyett lássunk vele – hanem elsősorban olyasmire, amit a szemünk nem tud. Például ha elmegyek innen egy kilométerre, akkor az eltart vagy tíz percig. Ha ugyanezt filmen nézem meg, akár tíz másodperc alatt ábrázolható. Hogyan?

Elviszem a kamerát, felveszem végig az utat, majd gyorsítva lejátszom. Ez is lehetséges, de nem sok értelme van: a néző egy értelmetlen, gyors pörgést fog látni, amiből nem derül ki számára, hogy mi történt, csak annyi, hogy valami nagyon gyors.

Felvehetem, amint elindulok, majd azt, amint megérkezem, és kiírhatom: eltelt egy kilométer. Ez is lehetséges, de unalmas – ki kíváncsi ilyesmire?

Végül megmutathatom ezt úgy is, hogy megmutatom az elindulást, felveszem a legérdekesebb képeket az útvonalról, egymás mellé teszem

őket, közben megmutatom azt, aki gyalogol két-három másodpercig, és a helyet ahova megérkezett. Innen a néző tudni fogja, hogy ki ment, merre, mit látott és hova érkezett meg. Ha más információt is akarok ezzel a jelenettel bemutatni, akkor még mindig van legalább két lehetőségem: amíg mutatom a gyaloglást, el tudok mondani közben egy mondatot, például: Dani minden nap tíz percig sétál hazafelé az iskolából. Vagy: Dani ma legyőzte a lustaságát, és végre elment focizni. Még azt is megtehetem, hogy miközben a képeket mutatom és beszélek is, alattuk kiírok valamit a képernyőre. Például: Ózd, Petőfi utca, szombat, 10 óra 30 perc. Így tíz másodperc alatt el tudtam mondani Dani szombat délelőtti programját.

A kamera szeme

A videokamera képe azonban nem csak abban különbözik a normál látástól, hogy sűrítve, tömörítve mutatjuk meg vele az eseményeket, hanem képes olyan látásmódra is, amire a szemünk nem. Milyen képeket tudunk készíteni? Közelit és távolit (szűket és tágat).

A közeli kép kiválaszt valami nagyon apró részletet, valami nagyon fontosat: ez lehet az emberi arc úgy, hogy nem látjuk, mi van körülötte, és így a legfontosabbra: az arckifejezésre, a szemre tudunk koncentrálni. Meg tud mutatni olyan apró részleteket is, amelyeket a mindennapi életben nem biztos, hogy észrevennénk. Azonban ezek a képek nem használhatók anélkül, hogy meg ne mutattánk az egészet is, vagyis azt, hogy minek a részleteit látjuk.

A tág képkivágásba nagyon sok minden belefér, tudsz vele tájat, tömeget

ábrázolni, egyetlen képben nagyon sok mindent lehet közölni. Csakhogy figyelem: a tág kép nem engedi meg azt, hogy odafigyelj a részletekre – sok mindenről kevés dolgot tudsz elmondani.

Természetesen nem csak közeli és tág képek vannak, hanem a kettő között átmeneti kivágásúak is. Ábrázolhatunk egy embert úgy is, ha vállig, úgy is, ha derékig, úgy is, ha térdig és úgy is, ha teljes egészében, a környezetében, sok

ember között, vagy például egy utcán sétálva mutatjuk. Általában az a szerencsés, ha minél többféleképpen megmutatjuk azt vagy akit, amiről vagy akiről beszélünk. A szemnek az a kellemes, ha nem túl nagy ugrásokban tesszük ezt: egy nagyon tág képet ne kövessen egy nagyon közeli, és fordítva!

A kamera szeme azonban nem csak közeli vagy tág képeket tud mutatni, hanem mozogni is tud. Követni tud a tekintetével egyik ponttól a másikig, tud közelíteni valamire és távolodni attól. És még egy nagyon fontos dolgot is tud: úgy nézni, ahogy nem szoktunk. Ha elég találékonyak vagyunk, megtanuljuk másként látni a világot a kamera szemével: fel tudunk venni képeket egy fáról úgy is, hogy csaknem hasra fekszünk és ferdén tartjuk a kamerát, úgy is, ha felmászunk a fára és megmutatjuk, onnan milyennek látszik és így tovább. Akkor látunk jól a kamera szemével, ha nagyon kíváncsiak vagyunk, és minél több új szemszögből akarjuk megmutatnia a világot.

A hang és a vágás

Képet látunk és hangot hallunk a televízióban. Méghozzá háromféle hangot hallunk: a tévéműsor készítőjének a hangját – amikor ő beszél –, annak a hangját, akit a tévéműsor készítője, például a riporter megkérdez, és a természetben előforduló hangokat - szélzúgást, kutyaugatást stb. A hangokról a rádióról szóló fejezetben bővebben olvashattál, arra azonban televíziózáskor nagyon figyelj, hogy mindennek, a csöndnek is van „hangja”! Fontos, hogy ha a fákat fújja a szél, akkor halljuk a szélzúgást, és sok mindent tudjunk elmondani egy-egy kis hanggal, egy-egy apró képpel. Pl. ha mutatunk egy füstölgő házat, majd utána egy piros autót és hallunk közben akár csak egy-két másodpercig szirénázást, mindenki megérti: ég a ház és jönnek a tűzoltók. A képekből és hangokból végül tévéműsor lesz. Hogyan?

Többféleképpen készülhet tévéműsor. Például úgy, hogy rendelkezésekre áll egy videokamera, azzal felveszitek a hozzávalókat (képet és hangot, vagyis mindent, ami látható és hallható) – ezt hívják nyersanyagoknak – utána pedig egy vágóberendezésen megszerkesztitek az anyagot.

Mi a vágás?

A filmszalagot ollóval vágják darabokra, és utána a kívánt sorrendben össze-ragasztják. A televízióban igazából nem történik vágás – itt nincs olló. Ezt a folyamatot másolásnak, idegen szóval montírozásnak nevezzük: az egyik kazettáról a másikra másoljuk azokat a kép- és hangrészleteket, amelyeket fontosnak tartunk, olyan sorrendben, hogy abból a néző minél könnyebben megértse, amit mondani akarunk. A vágást, különösen számítógépen, könnyű megtanulni. A legfontosabb az, hogy mi magunk tudjuk, mit akarunk ábrázolni, és hogyan. Ez bizony sokkal nehezebb. Sok-sok építőköccel állunk szemben és nem építhetjük fel a várat, ha nem tudjuk, hogy mit mi fog megtartani.

Figyelem! Ha például azt akarjuk bemutatni, hogy édesanyám ma bablevest főzött, mert nálunk mindenkinek ez a kedvence, egy tucát dologra kell odafigyelnünk! Ahhoz, hogy egy ismeretlen megértse, amit mondani akarunk, meg kell tudnia, hogy aki főzi a bablevest, az az én édesanyám, hogy mi hol lakunk, hányan vagyunk testvérek és így tovább. Nem mindegy, mindezt hogyan mondjuk el. Tegyük fel: négyen vagyunk testvérek. Ezt a következő módzatokkal tudhatjuk a nézővel:

A mesélő, vagyis a műsor készítője elmondja: „Lakatos Andrásné, négy gyermekes anya megfőzi az ebédet.” – Ezt narrációnak hívják.

Úgy is lehet, hogy a riporter megkérdezi: "Mondja, Lakatosné, hány gyermeke van? – És erre ő válaszol: „Négy.” – Ezt hangdarabkáknak, másként szinkronnak hívják.

Az is megoldás, ha látjuk Lakatosnét, amint hívja ebédelni a gyermekeit, és közben kiabál: „Pisti, Dávid, Jóska, Mari, gyertek ebédelni!” – Ezt valóságból ellesett, természetes hangokkal és a képekkel ábrázoltuk. Miközben Lakatosné kiabál, nem feltétlenül őt látjuk, láthatjuk a gyerekeket is, amint szaladnak ebédelni.

Az is jó megoldás, ha senki nem mondja el, csak látunk négy gyereket ülni az asztalnál. Itt képekkel mondjuk el, mi a lényeg.

Televízióadás lehet tehát az, ha az általunk fontosnak és érdekesnek tartott történetekről nyersanyagot forgatunk a kameránk segítségével, majd ennek a nyersanyagnak a felhasználásával olyan történeteket formálunk, amelyek azok

számára is érthetőek lesznek, akik nem voltak ott, ahol mi jártunk. Elmeséljük tehát, amit láttunk, és ezt a kazettát azután valamilyen módon le is vetítjük. A célunk az legyen, hogy minél többen lássák azt a tévében! Ehhez elég egy kamera, egy számítógép megfelelő programmal és néhány kazetta – a többi az ügyességen múlik.

Na és persze a kíváncsiságon – ismerjünk meg minél több történetet a környezetünkben!

4. AZ INTERNET

Legkönnyebben és leggyorsabban az internet segítségével kommunikálhatunk – és az internettel ma már majdnem mindent ugyanúgy lehet, mint az összes többi eszközzel. Lehet rajta olvasni, írni, minden új információ azonnal megjelenhet a monitoron és voltaképpen azt is azonnal megtudhatjuk, hogy ki és miként reagált arra, amit írtunk, mondtunk, ábrázoltunk. Vagy nem csak írtunk, hiszen képeket, hangokat, sőt mozgóképet is lehet az internet segítségével nézni.

A világhálón – hiszen ez az internet másik neve – annyi információ van, hogy senki még csak meg sem kísérelheti átlátni azt. Nem csak hogy ember nem képes erre, hanem az ezeket az információkat létre hozó gép sem – azaz amikor az interneten „lógunk”, akkor tudnunk kell: egy kiterjedés nélküli, nagyon gyorsan növekvő tengerből veszünk ki, vagy éppen teszünk be egy-egy apró cseppet. De ettől nem kell megijedni: mindannyian így vagyunk ezzel.

Ha a világhálót akarjuk felhasználni arra, hogy elmondjunk valami fontosat másoknak, akkor többféle lehetőség közül választhatunk. Megtehetjük, hogy egyszerűen beírogatunk fórumokba – itt azok kapják majd meg üzeneteinket, akiket éppen az érdekel, ami bennünket. Regisztráltathatjuk magunkat, és rendszeresen beírhatunk – így jó képet kaphatunk arról, hogy mások hogyan gondolkodnak arról, amiről mi.

Az internet ugyanis olyan információkkal bővül naponta, sőt másodpercenként, amelyeket nem csak az újságírók írnak, hanem mindenki, aki csak hozzá akar szólni egy-egy témához. Írhatunk a fórumokon a saját nevünkön, de használhatunk álnevet, úgynevezett nick-et is. Akár így, akár úgy, egyvalamit nem szabad elfelednünk: illemszabályok ott is vannak (ez az úgynevezett netikett, a szó az Internet és az etikett, vagyis illemtan összevonásából keletkezett), nem szabad durvaságokat beírni, gorombáskodni, és a viták is akkor hasznosak, ha nem indulatok, hanem érvek szólnak meg bennük. A fórumokat akkor is használhatjuk, ha egyébként mással foglalkozunk: az érdeklődő ember mindig kíváncsi más véleményére, és fel tudja használni azt, amikor újságot ír.

A legegyszerűbb információcserélési és közlési módszer az **e-mail**. Az elektronikus postaláda nem csak arra alkalmas, hogy a barátainkkal leve-

lezzünk, hanem például arra is, hogy feliratkozzunk ingyenes hírlevélkérő listákra, és megkapjunk külön keresgélés nélkül olyan információkat, amelyekre rendszeresen kíváncsiak vagyunk. Ugyanakkor magunk is létrehozhatunk levelezőlistákat, amelyek tagjainak rendszeresen megküldjük a tudnivalókat.

Figyelem: a levelezőlistákról le lehet kerülni, nem szabad olyanoknak küldeni, akik nem kérik azt – és ezt a lehetőséget fel is kell ajánlani, tehát ha hírlevelet szerkesztünk, és valaki visszaírja, hogy nem kéri azt, akkor haladéktalanul töröljük a listáról.

Az internet a leghasznosabb talán akkor, amikor információkat gyűjtünk az úgynevezett **site**-okról, vagyis lapokról, illetve a gyűjtőoldalokról, az úgynevezett **portálokról**, amelyeknek az a fő céljuk, hogy elvezessenek bennünket egy helyről mindazokra az oldalakra, azaz szaknyelven szólva **site**-okra, melyeken megkaphatjuk a bennünket érdeklő információkat – illetve azután amelyekről egyre tovább és tovább juthatunk. Például ez a portál: www.cigany.lap.hu elvezet erre a portálra: <http://www.romnet.hu> – ez maga is egy portál, amelyről eljuthatunk olyan lapokhoz, mint – és ezzel még nincs vége a lehetőségeknek, hiszen innen eljuthatunk olyan **site**-okhoz, mint, és az itt található cikkek is tovább vezetnek bennünket újabb és újabb információkig, amíg csak meg nem unjuk őket, vagy amíg meg nem találtuk mindazt, amire adott esetben szükségünk van.

Természetesen információkat másutt is lehet gyűjteni – például a keresőprogramok használatával. A legismertebb a <http://www.google.com>, de ajánlatos egyéb keresőprogramot, például a <http://www.altavista.com>-ot használni. Ezek a programok úgy működnek, hogy bele kell írni a keresésre szolgáló mezőbe azt a fogalmat, nevet, vagy akár például egy verssort, amit keresünk – és máris több száz találat között válogathatunk.

Mi kell egy internetes újsághoz?

Számítógép, internetes kapcsolat, újságíráshoz alkalmas program és egy bejegyzett név, az úgynevezett **domain-név** (egy minél könnyebben megjegyezhető, rövid és mégis velős név, legjobb, ha maga a lap címe, például: <http://www.ozdidiak.hu> – ha az a lap címe, hogy *Ózdi diák*. Most már magyar ékezetes domain-neveket is be lehet jegyeztetni, így lehet majd úgy is: <http://www.ózdidiák.hu>).

Kell persze olyan elszánt csapat, amelynek tagjai tudják kezelni a programot (amit nem nehéz megtanulni), és hogy kinek és mit akarnak mondani. Ez utóbbi már nem könnyű feladat.

Ha internetes újságot írunk, akkor azt is tudnunk kell, hogy annak tartalma egészen biztosan nem marad meg a szűkebb közönségünknel – a világháló azért világháló, hogy eljuttassa az azon írottakat az egész világon bárhova. Ezért a szokottnál is óvatosabbnak kell lennünk, hogy mindazok, akik rábukkannak az újságra meg is értsék, hogy miről beszélünk. Mert lehet ugyan, hogy nálunk mindenki tudja, merre van a Kohász utca, de egy nem ózdi számára meg kell azt magyarázni. Ezért a tudnivalókat legcélszerűbb valamilyen módon elhelyezni a lapon.

A legkönnyebb például úgy, hogy a keresőprogramban megnézzük: írtak-e már valahol a Kohász utcáról. Ha például van már róla valami az interneten, akkor egyszerűen odamásoljuk a hivatkozást, és akkor akit ez érdekel, odakattint és máris elolvashatja, hogy miről beszélünk. Ha nincs, akkor nem árt néhány szóval megmagyarázni, hogy ez a város fő utcája, innen meg innen kapta a nevét. Ezt elég egyszer megtenni, és azután csak arról gondoskodni, hogy mindig megjelöljük: erről itt lehet olvasni. Ezt – tehát azoknak a helyeknek a megjelölését, ahol további információk találhatóak – **linkelésnek** nevezzük. A linkek az egyes hivatkozások pontos lelőhelyei.

Egy jó internetes újságban nem csak jól megírt és saját információkban gazdag szövegek vannak, hanem minél több úgynevezett hozzáadott érték: ilyenek a már emlegetett linkek, továbbá a cikkek mellett képek (ezek díszíthetik az oldalt, de lehet képet, rajzot vagy grafikont is linkelni), az úgynevezett **interaktív** funkciók, vagyis az a lehetőség, hogy az olvasó is bekapcsolódhasson az újság készítésébe. Interaktívvá teheti egy lapot egy-egy szavazás: például ha megírunk egy iskolai konfliktust, akkor az olvasók szavazhassanak: a tanárnőnek vagy Pistinek volt igaza, vagy egyiknek sem, vagy mindkettőnek, vagy nem tudják eldönteni. A legtöbb ember szeret hozzászólni a dolgokhoz, és ezt meg kell könnyíteni számukra.

Hasonlóképp működnek a **fórumok**, ahova mindenki beírhatja a véleményét – de ebben az esetben előre el kell határozni, hogy kinek van joga beírni (a tapasztalat szerint a lapok jelszóval rendelkező, regisztrált, vagyis nyilvántartott olvasói ritkábban írnak trágárságokat, vagy uszító, elfogadhatatlan szövegeket mint azok, akik nem jelentkeznek be), és hogy ha mégis lesz olyan, aki például rasszista szövegeket ír be az oldalra, akkor azokat a bejegyzéseket kinek és mikor van joga eltávolítani. Ez nem könnyű feladat, ezért célszerű már a lap indulásakor tisztázni: mi az, ami még belefér, mert véleménynek számít, és mi az, ami nem.

El kell azt is dönteni, hogy milyen gyakran akarjuk vagy tudjuk **frissíteni** az oldalt – azaz milyen gyakran helyezünk el rajta új cikkeket vagy információkat. Lehet naponta, vagy akár folyamatosan, hetente, havonta – de amit ígértünk azt tartsuk is be! Nem jó, ha rászoktatjuk az olvasókat, hogy minálunk mindig megtalálható a kirándulások időpontja, aztán egyszer csak két hónapos, rég lejárt tudnivalók maradnak a lapon.

És egy jó tanács: ha internetes lapot indítunk, igyekezzünk minél több olyan olvasót szerezni, akiknek időnként rövid e-mailt, vagyis **hírlevelet** küldünk arról: mi újság a lapon. Ha felhívjuk rá a figyelmet, akkor előbb-utóbb biztosan hűséges olvasóinkká válnak.